

12 RÖPIRAT.

Budapest 1884. október 15.

V. évfolyam

I. füzet.

Az országgyűlési antiszemita párt válaszfelirati javaslata a trónbeszédre.

Császári és Apostoli Királyi Felség!

Legkegyelmesebb Urunk!

A legmélyebb alattvalói hódolattal fogadtuk Felséged legmagasabb trónbeszédét, mint Felséges Királyunknak népével és népéért érző nemes szíve újabbi nyilvánítását; s ezen ünnepélyes perczben, a midőn az ország választott törvényhozó testülete hivatva van Felséged legmagasabb trónbeszédére az alkotmányos szokás szerint válaszolni, Felséged elé járulunk az ország kívánalmainak, aggodalmainak és sérelmeinek felsorolásával.

A főrendiház újraszervezését, melyet Felséged legmagasabb trónbeszéde első sorban el nem halaszthatónak jelent ki, — most, midőn csak kevés hónapokkal ezelőtt e törvényhozó testület, régi szokását, a képviselőház határozatainak egyszerű registrálását, az idők komolysága által meghatva, hazafias ellenzéssé változtatta, s ezáltal megmenté a keresztény családot és a keresztény-magyar társadalmat a zsidóházassági törvény behozatala által őket fenyegető veszélytől, — nem tartjuk ugyan épen időszerűnek; de belátva a főrendiház szervezetének hiányait, újraszervezését komoly megfontolás és tárgyalás alá venni nem fogunk vonakodni.

Megbízóink iránti köteleességünk azonban ezt megelőzőleg kijelenteni, hogy ellenezni fogunk minden oly szervezést, mely a főrendiházi tagságot vagyonskülönbséghez köti. Mert sajnálattal kell tapasztalnunk, mikép mai nap a nagy vagyon nagyrészben nem hazafias érdemek útján, sem serény munkával, de első sorban börzejátékkal és ezzel összefüggőleg kölcsön-, vasúti és egyéb pénzműveletek s így többnyire szédelgés útján szereztetik. A ki pedig ily utakon jut nagy vagyonhoz, az legkevésbé bírhatja azon erkölcsi tulajdonokat, melyek őt a törvényhozás állandó tagjává és méltó részesévé képesíthetik.

Annál nagyobb reményekkel fogadjuk Felséged legmagasabb trónbeszédének azon kijelentését, hogy az államélet minden terén fontos kérdések várnak megoldásra. Elvárjuk Felséged felelős kormányától, hogy meg fogja tenni a szükséges javaslatokat, saját részünkről Ígérvén, hogy folyton hazánk és nemzetünk gyarapodását és boldogságát tartva szemeink előtt, támogatni fogjuk őt mindazon törekvéseiben, melyeket hazánkra nézve hasznosaknak fogunk látni. Ellenben minden törvényes eszközt meg fogunk ragadni a kormány mindazon javaslatainak törvényerőre emelése ellen, a mely javaslatok meggyőződésünk szerint hazánk és nemzetünk hátrányára vagy épen romlására vezethetnének.

Felséged felelős kormánya javaslatainak megbírálásánál bennünket kizárólag az ország és a nemzet érdekeinek s keresztény jellegének megóvása fog vezérelni.

Az állami tisztviselők nyugdíjának Felséged által említett méltányosabb alapokon való megállapítása mellett, kívánjuk ennek kiegészítését egy szolgálati pragmatikával az állami tisztviselők számára; mert nem elég, hogy a tisztviselő megélhetéséről gondoskodjunk, de, miután az állam végrehajtó hatalma első sorban az ő vállaikon nyugszik: tekintélyük emeléséről s emberi és polgári méltóságuknak a párturalom önkénye ellen való biztosításáról is gondoskodnunk kell.

Büntetőjogi törvényhozásunkat nemcsak a bűnvádi eljárással – melynél az esküdtszéki intézmény behozatalát kívánjuk, – kiegészíteni, de magát az érvényben levő büntető codexet is revideálni halaszthatlan követelménye a jogegyenlőségnek; mert abban, mint az országnak sajnosán tapasztalnia alkalmá volt, a specificus zsidó büntettek legyezése s ekkép a zsidó különérdekek és külön célok előmozdítása veres fonálként vonul végig.

A polgári törvénykönyvnek megalkotását, nem részben de egészen, a mely most már a halaszthatlan törvényhozási feladatok közé tartozik, a magyar jog történelmi fejlődésének megfelelőleg telhetőleg előmozdítani fogjuk szintűgy, mint a Felséged legmagasabb trónbeszédében pontonkint felsorolt többi jogügyi és közlekedési intézkedéseket is.

Aggodalommal látjuk, hogy az államháztartás egyensúlyának helyreállítása még mindig csak egy messze távolban levő pusztá óhaj, és hogy az eddigi adózók új megterheltetése Felséged legmagasabb trónbeszédében nincs kizárva.

Annál nagyobb aggodalommal tölti el ez szívünket, miután Felséged legmagasabb színe előtt kötelességünk őszintén kijelenteni, hogy eddigi törvényhozásaink kíméletlen adóemelései máris

az ország törzsvagyonát támadták meg, és a permanens nagy deficitek e bajokat mind (idültebbekké és az utókorra mind végzetesebbekké teszik.

Az államháztartási egyensúly azonnali helyreállításán kell tehát fáradsunk új, az eddigi adózókra- át nem hárítható adó-nemek felkutatásával.

Felséges Urunk! Az 1848-ki törvényhozás, mely egyéb kiváltságok közt a nemesség adómentességét is megszüntetvé, ezzel azon elvet juttatá gyakorlati érvényre, hogy minden birtokosnak, *minden* vagyonnak a közterhek viselésében részt kell vennie.

Az 1867. évi és az 1867. év utáni törvényhozások, adómentes állampapírok kibocsátása által, ez elv ellenében új kiváltságokat teremtettek. A folytonos adósságcsinálás által pedig mind nagyobb és nagyobb tőkék vonatnak el a megadóztatás alól.

E kiváltságok megszüntetése és az állampapírok megadóztatása által egy, a jogegyenlőség alapján álló és a fenforgó viszonyok által teljesen indokolt új bő jövedelemforrást nyitnánk meg az országnak, a mit, ha kapcsolatban a börzeadó behozatalával tenni fogunk, ez által és szigorú takarékossgal az államháztartási egyensúlyt remélhetőleg már a közvetlen jövőben helyreállítani képesek leendünk.

Nemcsak nem tartjuk czélszerűnek az országgyűlés tartamának meghosszabbítását, de sőt ellenkezőleg a választók mennél rövidebb időközökben visszatérő megkérdetetését tartjuk a szigorú alkotmányosság legszükségesebb kellékének. Egyébiránt is, ismerve választóinknak e részbeni nézeteit, nem érezünk magunkban hivatást arra, hogy azoknak, a kik bennünket bizalmukkal megajándékoztak, alkotmányos jogait megnyirbáljuk.

Felséged legmagasabb trónbeszéde felhívja figyelmünket arra, hogy az 1878: XIX. és XXV. törvénycikkek érvénye az 1887. év végével lejár; a mely időpont az 1878: XX. törvénycikk által elfogadott vám- és kereskedelmi szövetségnek is lejáratu ideje.

Felséges Urunk és Királyunk! Két nagy pártra vannak oszolva az ország választói és így választott képviselői is: az egyik nagy párt Magyarország függetlenségét az 1848-ki törvények alapján, és így az önálló hadsereget és külképviseletet irta zászlajára, míg a másik nagy párt az 1867-ki közjogi kiegyezés alapján áll. Abban azonban mind e két nagy párt egyetért, hogy eddigi közgazdasági kiegyezésünk az országra nézve véghetlen káros, és hogy eddigi tapasztalataink alapján csakis az önálló magyar bank és a külön vámterület képes hazánk anyagi felvirágzását biztosítani; csakis ezen az alapon remélhetjük elérni a

kérdés oly megoldását, mely mindkét részre egyaránt méltányos lenne.

Őszinte örömmel fogadjuk Felsőged azon kinyilatkoztatását, hogy viszonyaink Németországhoz a lehető legbensőbbek; mert meg vagyunk győződve, hogy ezen, a közös államérdekeken alapuló szövetség Felsőgednek és fejedelmi barátjának keresztény népeire áldásthozó leend. Valamint örömmel üdvözljük a legmagasabb trónbeszéd azon kijelentését is, hogy a többi államokkal is a legjobb baráti viszonyban állunk, és hogy bizton remélhető, mikép külbonyodalmak által meg nem zavarva, munkásságunkat hazánk jólétének szentelhetjük.

Felsőges Urunk és Királyunk! Az 1867-ki törvényhozás, az alkotmány visszanyerése fölötti édes mámorában, ezeréves hagyományok bölcseségéről megfélekedve, egy végzettiljes ballépést tett akkor, midőn a zsidókat feltétlenül emancipálta. Az emancipáció folytán mindinkább elhatalmasodott zsidó népfajnak a nagylelkű magyar nemzet elleni végtelen háladatlansága és izgató lelketlensége idézték elő azon súrlódásokat, melyekről Felsőged legmagasabb trónbeszéde megemlékezik. Itt pusztán az elnyomottak eWeni szigorú erélyt alkalmazni, az elnyomók túlkapásainak megfékezése iránt pedig nem intézkedni, s ezzel az izgalmak tulajdonképeni okait el nem enyésztetni: célttévesztett eljárás lenne, sőt a létező benső bajokat csak súlyosbítaná.

Csak 17 éve, hogy a zsidók ingatlan vagyont birhatnak, és máris az ország igen számos megyéjében a földbirtok nagy része kezükbe jutott, míg ezen birtokok tulajdonosai koldusokká, földönfutókká lettek.

S itt bátorkodunk Felsőged legmagasabb figyelmét azon körülményre irányozni, hogy hazánkból, hol tudvalevőleg úgyis gyér a lakosság, Felsőged hű alattvalóinak ezrei vándorolnak földön és tengeren túl új hazát keresni, mert az e hazában való megélhetést megvonta tőlük nem a mostoha sors, de a zsidó. Mert nem nevezhetjük mi sors csapásának azt, a minek a fenálló, általunk előidézett viszonyoknál fogva szükségképen be kell következnie.

S mily jövő várakozik egy oly országra, melyben a kisbirtok munkás kézből munkátlan kézbe kerül?!

A most jelzett bajok orvoslása s ekkép az ország anyagi jóléte és gyarapodása szempontjából mi elkerülheti ennek tartjuk, hogy a kisbirtok a keresztény földműves számára megtartassék.

Az egyes családok tagjai által alapított hitbizományok felállításával és megerősítésével ezen birtokoknak adósságok általi terheltetése korlátoztatik és nehezítetik meg. Pedig e hitbizomá-

nyok a nagybirtokok accumulálva tartása által legalább is annyi hátránnyal mint előnnyel bírnak. Mennél méltányosabb dolog tehát, a földműves kisbirtokos fentartása czéljából lehetetlenné tenni e birtokok adóssággal való megterhelését, illetőleg azok bírói végrehajtás útján való elvételét! Ez annál méltányosabb, miután a bitbizományok tulajdonosainak meg van adva a mód. jogi és egyéb tudományok megszerzése által megvédeni birtokukat, míg a szegény földműves nép a tudomány védelmében nem részesülhet, sőt ideje sem marad arra, hogy folytonos éberséggel figyeljen a nyáj körül leselkedő farkas módjára őt környező uzso-rások *fondorlataira*, kik az ő munkájából élni és az ő romlásán gyarapodni tekintik egyedüli kenyérkeresetüknek.

Felséges Urunk! Nem szabad engedni a törvényhozásnak, hogy földműves népünk is úgy tönkre menjen, mint a magyar középbirtokos osztály máris nagyrészt tönkrement. Ezen osztály, mely Magyarországot, a magyar nemzetiséget egy évezreden át külellenség ellen megvédte, dicső érdemeiért napjainkban így lőn megjutalmazva!

Felségednek két országa és tartománya ijesztő képét nyújtja a zsidó korlátlan szabad gazdálkodásnak; e két tartománynak zsidósága anyagilag már tönkretette ama tartományok keresztény lakosságát, és most mint a sáskahad ama tartományok lelegelt téréit mindinkább elhagyva, hazánkat aggasztó mérvben lepi el.

Felséges Urunk és Királyunk! Mi nem akarjuk, hogy Magyarország Galiczia és Bukovina sorsára jusson!

Ugyanazért bátorkodunk Felséged atyai figyelmét a földbirtok és földbirtokos nyomasztó és válságos helyzetére irányozni, a mely helyzetet egyedül csak egy, a földműves érdekeket első sorba helyező agrár-törvényhozás orvosolhat.

Felséges Urunk és Királyunk! Egyedül csak ott, hol a jog-egyenlőség elvei nemcsak papíron de a gyakorlatban is léteznek, vannak megadva a szükséges kellékek az ország felvirágzására. A hol egyes improductiv osztályok sőt idegen elemek abnormis arányokban fejlődnek, a többi osztályok pedig sorvadásnak indulnak: ott kóros állapotok nem hiányozhatnak, ott az állami és társadalmi belbajok el nem maradhatnak.

A zsidóság rohamos gyarapodása a keresztény népek rovására és vesztére következménye az álszabadelvűség által oly fennen hangoztatott fictiv jogegyenlőség köpenye alá rejtett kiáltó jogegyenlőtlenségnek, a mely a zsidóság és a keresztény nép közötti viszonyokban tényleg fennáll.

Ha figyelemmel kutatjuk az itt vázolt jogegyenlőség elvének

gyakorlati hiányait, mindenekelőtt a zsidóság szervezete ötlik szemünkbe, a mely a zsidóságot a vallás és felekezet czége alatt egy zárt érdekszövetségben egyesíti, ama czég ürügye és védelme alatt azonban első sorban és legfőképp gazdasági és politikai célokat követ.

E consortionális testület egy központi közeggel bír, a mely ismét az egész világra szóló Alliance israélite nevű zsidószövetséggel oly szoros összeköttetésben áll, hogy bátran mondhatjuk, mikép az országban lakó zsidók minden nyilvános politikai jogukat külföldről vett vezényszó után gyakorolják.

És ezen veszedelmes szövetkezettel szemben keresztény népünknek nincs semmi önvédelmi eszköze. A folyton a szabadelvűséget emlegető zsidóság, most, a midőn szabadelvű intézményeink áldásai ellenük, az ő bitorolt hatalmuk ellen készülnek fordulni, megtagadva a szabadelvűséget, a legnyersebb reactio ösvényére akarja terelni Felséged felelős magyar kormányát. Míg ugyanis egyrészt nekik van központi irodájuk, vannak fiókjai Alliance israélitejüknél, vannak izraelita földműves-, izraelita iparospártoló-egyleteik: a keresztény-magyar népnek nem szabad semmiféle hasonczélú keresztény egyletet alakítania, mert ezek megalakulását Felséged felelős magyar kormánya megakadályozza. A zsidóság tehát már egyleti és gyülekezési szabadságunkat a maga részére confiscálta, és most még az eddig élvezett sajtószabadságnak egyenesen zsidóérdekből való elkobzásával is fenyegetnek bennünket, hogy túlkapásaiknak semmi akadály se álljon többé útjában, és hogy elnyomatásunkban elnyomóink ellen még csak panaszra se nyílhassanak ajkaink.

Felséges Urunk és Királyunk! Az alkotmányos szabadságaira féltékeny magyar nemzet, a mely szabadságát egy évezreden át tatár, török és egyéb százados ellenség ellen fegyverrel megvédelmezni tudta, nem fogja fejét ma se rabigába, legkevésbé pedig: a zsidóság rabigájába hajtani.

A zsidóság valamint egész Európában úgy nálunk is a mozgó tőke zömét és annak vezérletét kezébe kerítve, oly állapotokat teremtett, melyek a sötét középkor hatalmasainak ököljogára emlékeztetnek. Az állam, mely megengedi, hogy az anyakönyvek rendes vezetése, mely a keresztényekre nézve oly szigorúan kötelező, a zsidóknál elmulasztassék, és így ők a hadkötelezettséget kijátszhattak; – az állam, mely a zsidó nagygyárosok érdekében ezek számára behozott nagy adóengedmények és kiváltságok mellett, a velők való versenyzésre utalt keresztény kisiparosok érdekeit feláldozza, sőt ezek szükséges védelmét – a szoros szerve-

zetet hiányos ipart örvénye által kijátszva, – illuzoriussá teszi; – az állam, mely a mozgó tőke kinövéseit megnyirbáló jó uzso-ratörvényt behozni vonakodik, és így a zsidó mozgó tőkét – mely a reális vagyont túlságig terhelő megadóztatás alól kibúvik, – természetes kiváltságai mellett még törvényes kiváltságokkal is felruházza: – az az állam mindannyiszor a zsidókat jogtalan előnyökben részesítve egyenesen megtagadja a jogegyenlőséget.

Nemzetgazdasági céljuk elérésén ily serényen és bámulatos sikerrel munkálkodva, a zsidók most politikai céljuk megvalósításhoz nyiltabban hozzáfoghatnak és hozzá is fognak. És e céljuk nem egyéb, mint a keresztény társadalom alapjainak aláásása, a keresztény népek anyagi és erkölcsi tönkretétele után, a keresztény dynasztiák és trónok megdöntése.

Felséges Urunk és Királyunk! Szolgáljunk-e e részben bizonyítékokkal? Ott van Franciaország példája; ott van a nihilizmus, a melyhez a contingenst 55%-ig zsidók szolgáltatják; ott van a németországi szociáldemokratia, a melynek éltető eleme a zsidóizgatás és a zsidópénz. A mai korszakban oly ijesztő mérvben nyilvánuló anarchizmusnak legbuzgóbb apostolai szinte zsidók. A zsidóság eredetétől fogva erjesztő, bomlasztó elem volt; e szerepét ma, a midőn testéről a békók levéve vannak, tényleges kiváltságolt helyzetében minden akadály nélkül játszhatja.

Vakondok munkájukat a keresztény vallás, család és erkölcsök aláásását már régóta tapasztaljuk; de óriási pénzhatalmuk őket a közel jövőben már a nyílt támadásra is fogja bátorítani.

Nagyon hosszúra nyúlna ezen legalázatosabb előterjesztésünk, ha mindazon bajokat ecsetelni akarnánk, melyeket a zsidóság mint társadalmi hatalom hazánkban okoz, s ha mindazon sérelmeket felsorolni akarnánk, a mely, a zsidóság okozta sérelmeket orvosolni mostmár a közbéke szempontjából is halaszthatlan kötelességünk.

E részben teendő javaslatainkat előre is Felségednek legmagasabb figyelmébe ajánlani bátorkodunk.

Felséges Urunk és Királyunk mint dicső dynasztiánk feje képezheti egyedül azon jegecedési pontot, a mely körül Magyarország keresztény népe szorosán gyülekezve, megmentheti a dynasztiát, Magyarország trónját és koronáját s ezzel együtt önmagát az enyészet veszélyétől. Mert, ha Magyarország népét a zsidóság koldussá teszi; – ha kiragadja lábai alól azt a földet, a melyet ősei száz csatákban megvédelmeztek, s a melyet fáradságos munkájának veritékével öntözött; – ha megfosztja ezredéves alkotmányos szabadságaitól, depraválva azt erkölcsileg is: – egy koldus, egy

földönfutó és egy depravált rabszolgahad a veszély pillanatában a legjobb akarat mellett is alig lesz képes, egy újabbi „Vitam et sanguinem!” harci riadóra fellelkesülve, megvédeni királyt, hazát és nemzetet.

Felségednek mint Apostoli Királynak apostoli magasztos hivatását első sorban a kereszténységnek, keresztény népeinek védelme képezi; a kereszténységnek, a keresztény népeknek pedig, mióta a Félhold hatalma lehanyatlott, legveszedelmesebb, legádázabb halálos ellensége a zsidó semitizmus.

Az antiszemitizmus nem egyéb, mint a keresztény népeknek önvédelmi állapotba való helyezkedése a zsidó szemitizmussal, e halálos ellenségükkel szemben. Közös ügye, közös érdeke az Felséged keresztény népeinek, népfaj, felekezet és osztálykülönbség nélkül. És azért szent István birodalmának országaiban semmi sem hatott és hat erőteljesebben és jótékonyabban az egyes keresztény felekezetek, népfajok és osztályok közötti békés együttélés megszilárdítására, mint épen az antiszemitizmus; s ekként semmi sem képes jobban biztosítani Felséged legmagasabb trónbeszédében kitűzött azon cél elérését, hogy egyesült erővel és lelkesedéssel működjunk közre a trón és a haza javának, dicsőségének és fényének előmozdításában.

Felséged keresztény népeinek a szemitizmussal való létküzdelmében bizton számíthatni hiszünk Felséged leghatalmasabb és legkegyelmesebb oltalmára és támogatására; és ezen édes reményben, a midőn Felségedet, szeretett Királyunkat a Mindenható oltalmába ajánljuk, – a legmélyebb alattvalói hódolattal és ragaszkodással vagyunk

Császári és Apostoli Királyi Felségednek

Legkegyelmesebb Urunknak

Budapest, 1884. október hó 11.

legalázatosabb szolgálói:

Magyarország országgyűlésileg egybegyűlt képviselői:

Báró Andreánszky Gábor.

Ónody Géza.

Csuzy Pál.

Dr. Rácz Géza.

Istóczy Győző.

Báth Ferencz.

Dr. Komlóssy Ferencz.

Vadnay Andor.

Margitay Gyula.

Zimándy Ignác.

Dr. Nendtvich Károly.

Az „Országgyűlési antiszemita pártkör” új házszabályai.

Társas érintkezés s a zsidókérdés és ezzel kapcsolatos (pl. agrár, ipari, kereskedelmi stb.) kérdések fölötti tanácskozás és határozathozatal céljából „Országgyűlési antiszemita pártkör” alakíttatik.

2. §.

Tagjai rendesek és pártolók. Rendes tagok: ellenzéki képviselők és főrendiházi tagok, egyébkinti politikai elveik különbségére való tekintet nélkül, a kik nevüket a rendes tagokról vezetett törzskönyvbe mai napig beírták, s a kik ezentúl nevüket az előjegyzési könyvbe beírva, a kör értekezlete által tagokul elfogadtatnak.

3. §.

A rendes és pártoló tagok nevei előjegyzési könyvbe iratnak, s felvételük fölött a rendes tagok titkos szavazással határoznak.

4. §.

A rendes és a fővárosi pártoló tagok évi díj mennyiségét a körülményekhez képest a közgyűlés állapítja meg a költségvetés és a számadás tárgyalása alkalmával.

A vidéki pártoló tagok évi tagsági díja 5 forint. A rendes és a fővárosi pártoló tagsági díj félévi részletekben április és október hónapokban előre fizetendő. A vidéki pártoló tagsági díj pedig évenként előre szedetik be.

5. §.

A tagsági kötelezettség a beíratás idejétől számítva három évre terjed.

A kör évenként ősszel újra választja tisztviselőit.

6. §.

Minden tag vezethet be vendéget. A vendégjog 8 napig tart. A vendég azontúl a tagságra jelentkezettnek tekintetik.

7. §.

A kör tisztviselői: két társelnök, két jegyző, kik közül az egyik a körgazda tisztét is viselheti.

8. §.

A tisztikar tagjai csak a rendes tagok közül választhatók.

A kör tisztviselői közfelkiáltással választatnak; ha azonban 3 tag kívánja, a tisztviselők, valamint az esetleg választandó ad hoc bizottságok tagjai és a képviselőház tisztikarába s bizottságaiba a párt részéről felállítandó jelöltek titkos szavazás útján választatnak, illetve jelöltetnek ki. Mind a kör tisztviselőit, mind az ad hoc bizottságok tagjait, mind a képviselőház tisztikarába és bizottságaiba a párt részéről felállítandó jelölteket az értekezlet ad hoc választandó kijelölő bizottsága hozza javaslatba.

9. §.

Az elnökök egyike – a kik havonként felváltva gyakorolják tisztüket, – a szükséghez képest összehívja az értekezleteket, ezeken elnököl, a tanácskozást vezeti; a megállapodást kimondja, s a kört külvonatkozásaiban képviseli.

Az elnök köteles 5 tag kívánatára értekezletet összehívni.

Az elnökök akadályoztatása esetében az értekezlet ad hoc elnököt választ.

10. §.

A körgazda a házszabályok értelmében, illetőleg a kör értekezleteti határozatok szerint igazgatja és vezeti a kör házi ügyeit; a szolgálati személyzetet felfogadja és elbocsátja, s azzal a kör érdekében rendelkezik; közvetlenül felügyel a kör vagyonára; a költségvetés keretén belül kiadásokat teljesít.

11. §.

A jegyzők az értekezletek jegyzőkönyveit vezetik, az elnökök levelezéseinél s egyéb megbízásokban segédkeznek, továbbá felügyelnek a kör irományaira és könyvtárára.

12. §.

A tisztikar intézkedik a kör házi ügyeiben, megállapítja a szolgálati személyzet fizetéseit, elkészíti és a közgyűlés elé terjeszti a költségvetést, valamint a körgazdának előlegesen megvizsgált számadását; a költségvetés értelmében és a felmerülő szükség szerint intézkedik a kiadások fedezéséről, és a háznál szükséges javítások vagy beszerzések iránt javaslatokat terjeszt a közgyűlés elé.

13. §.

A költségelőirányzat és a számadások fölött végleg a közgyűlés határoz.

14. §.

A közgyűléseken, illetőleg értekezleteken csak a kör rendes tagjai vehetnek részt, s ezen értekezleteken a közjogi kérdések nyílt kérdéseknek tekintetnek.

15. §.

Három rendes tag indítványa folytán valamely tag kizárására az összes rendes tagok felének jelenléte és a jelenlevők kétharmad szótöbbsége kívántatik. A titkos szavazás golyózás által történik.

16. §.

A kör feloszlatása s a házszabályok módosítása csak a beirt rendes tagok általános többsége által, vagy amennyiben ily többség össze nem jöhetne, az országgyűlés együttléte idején e célból összehívandó újabb közgyűlés által, melyen a jelenlevők többsége határoz, eszközölhető. Ugyanily gyűlés lesz hivatva a kör vagyonának hováfordítása iránt is intézkedni.

Kelt az „Országgyűlési antiszemita pártkörnek” 1884. október 2-kán Budapesten tartott értekezletéből.

Abszolutisztikus liberalizmus.

E czim alatt a dr. Psenner Lajos úrral új szerkesztőt nyert „Oesterreichischer Volksfreund” a következő találó czikket hozza:

„A magyar trónbeszéd nem lephetett meg többé bennünket. Fogalmazására és szellemére nézve könnyen felismerhető benne Tisza nagyváradi beszéde. Amit ez óhajt és remél, azt kifejezi a trónbeszéd, s azzal a magyar miniszter programja fekszik előttünk a leghivatalosabb alakban. Ez alkalommal ismét igen világosan elénk tűnik a modern alkotmányosság és választási rendszer valódi értéke. A valódi népakarat, utján a kormányig egészen elvész, s amit aztán a többség kormányának neveznek, gyakran semmi egyéb, mint egy idegen hatalom végrehajtó közege. És így áll a dolog a Tisza-kormánynyal. Senki se higgye, hogy a magyar nép többsége a szabadelvű usurpator politikai meggyőződésén van. A jelenlegi kormányrendszer Magyarországon természetellenes, teremtve és fentartva az erőszak és álnokság által. A legutóbbi országgyűlési képviselőválasztások világosan megmutatták, miként csinálódik egy képviselőházi többség a nép akaratával és nézeteivel szemben. Most már, hogy Tisza a nyeregben ül, legfőbb célja, magát állásában megerősíteni, s azt a célt a legnyilvánvalóbb módon mutatja az ő programja. Magyarország úgy mint Ausztria gazdasági állapotainak a legalaposabb reformokra volna szükségük. Ezeknek azonban Tisza programjában nincs helyük. E programnak csak az uralkodó rendszer erősítése és megszilárdítása a célja, és azért a felsőház újjászervezésének nem szabad

többé halasztást szenvednie. Egy Tiszára nézve föltötte kellemetlen dolog is lenne, ha az ő konzervatív liberalizmusa által még érintetlen maradt főrendiház egy az ő szíve óhajának megfelelő törvényjavaslatot másodízben is elvetne. Ezért kell a főrendi házat az „új kor”-nak, voltaképpen azonban Tisza óhajának megfelelőleg reformálni. A trónbeszéd szerint csak az „állami élet” kérdései várnak megoldásra. A tisztán gazdasági élet kérdéseiről Tisza programjában nincsen szó. Az állami élet ezen kérdéseire tartozik persze első sorban a mandátum-meghosszabbítás is, a melynek *szükségességét Tisza csak minisztersége óta fedezte fel*, mert azelőtt határozottan ellene volt. A hatalmas úr fél attól, hogy három év múlva szabadelvű nótájának a végéhez ér, s innét a hívek mandátuma meghosszabbításának sürgető szükségessége.

Az egyetlen valóban szükséges dolog Tisza programjában a Duna szabályozása a határszálltól Duna-Radványig, és néhány kisebb fontosságú intézkedés, mint az állami tisztviselők nyugdíjtörvénye és a polgári törvénykönyv megalkotása.

A munkaéletnek, a terheknek követelményei, a mely terhek alatt a termelő lakosság nyög, egy szóra sem érdemesíttetnek. A magyar agrárkérdés, a mi egyik legnagyobb sürgősségű kérdés, Tisza úrra nézve nem létezik. A földbirtok eladósodását, a mely Magyarországon óriási mérvet ért el, a szabadelvű hatalmas nem találja figyelemreméltónak. A földműves osztály, a melynek nemcsak az általános kedvezőtlen viszonyok, Amerika versenye, kedvezőtlen eladási viszonyok miatt, hanem még kiválóan a jelzálogtulajdonosok érdekszövetkezete részéről is kell szenvednie, a liberális védelemre nem méltó. Ám lássa, hogyan tudja addig a míg csak lehet, eltávoztatni sorsát, a mely a zsidóság béresévé való süllyedésben áll.

A magyar földbirtok eladósodása föltötte nyomozások eközben a legnagyobb kényelemmel folytattatnak, s csigaléptekkel haladnak. Hanem hát a miniszter szegény védenzei tőkéjének időt kell engedni, míg a kisbirtokok Kohn és Lewy urak részére alaposan eltelekkönyveltetnek. Hisz az ingatlan birtoknak mobilizálása s az ingatlanok forgalmának emelése kedvencz célja a „hamisítlan”, ha a szükség úgy hozza magával, konzervatív liberális elvnek. Magyarország liberális hatalmása, úgy látszik, a földműves sanyarúságát nem látja csupa kokettírozása mellett Európa főzsidóságával. Szabadelvű elméleteinek magaslataiba ritkán téved fel a szegény ember föltötte gond, a ki az uzsorás által az atyai földgöngyéről elúztatik.

„Szabadelvű maradok, utánam a vízözön!” Ez az egyetlen következetesség ennek a népboldogítóknak az életében.

Tarthatatlan elméleteknek ugyanaz a sorsuk, mint a divaté az öltözetben. A szellemi kráhwinklibelieknél tartják fen magukat legtovább, és ha egy ilyen tan a „szellem műhelyei” által már régtől fogva nem hozatik forgalomba, még mindig kapósak és van értékük az emberiség szellemi zugaiban. Tisza pedig ilyen szatócsa a szellemi világban divatból kijött szabadelvűségnek.

Magyarországon tehát a szabadelvűség utolsó diadalait üli, mint egy bolond divat valamely vidéki kis városban. Tisza azonban azt még oly egész komolysággal veszi, a mily komolyságra csak képes, és a magyar nép, daczára politikai szabadságának, tehetetlen arra, hogy kormányelnök-

nek kellemetlen sportját visszautasítsa, mert Tisza szabadelvűsége a legnyersebb despotizmus. Nem szabadság, hanem szolgaság a következménye, és hogy miként vannak fejtetőre állítva logika és ész, jog és törvény,, bizonyítják a hirdetett *kivételes rendszabályok*. Egy szabadelvű módon kormányzott államban, egy államban, a melynek első elvének a szabadságnak kellene lennie, azok kényszerrel és békókkal terhelhetnek, a kik ama csalást, mely ezen szabadság mögött rejtőzik, felismerni és kimondani merik. A magyar népre felerőszakoltatik az elviesedett és meghamisított szabadság, s a ki vonakodik Tisza kezéből ezen égi ajándékot elfogadni, azt ezen szabadságnak *bilincseibe verik*.

Ez a Tisza liberalizmusa a politikában, s folyományai a kényszer és a szolgaság szabadság helyett. A liberalizmus a nemzetgazdaságban ugyanezen következményeket vonta maga után. Ez Ígérte a munkát szabaddá tenni, és a tőke igája alá hajtotta azt; Ígérte minden erő felszabadítását, s azokat a nyomor békóiba verte; Ígérte a földművelést felszabadítani, s elűzte a földművest uzsora által földjéről.

Ígért szabadságot, és a leggyalázatosabb szolgaságot teremtette meg!

A kilátásba helyezett kivételes törvények Magyarországon egy Tisza kezében nem a *kivétel de a szabály fognak lenni*. Azok a szabadságnak permanenciájában való békókba verése és a nyers erőszak felszabadítása egy klikk, egy kaszt javára.

Tisza a liberalizmus csődbe jutott bölcseségének hirdetője, tudományának megerősítésére nem tud más érvet mint az *erőszakot*; s a ki benne és az ő szabadságában nem hisz, az *kivételes rendszabályok* által térítettik meg.

Tisza oltárokat emel a szabadságnak, és a szabadelvűség főpappjai feláldozzák a szabadságot a szabadelvű zsidóság bálványának.”

Az antiszemitizmus történelméhez.

A zsidókérdés napjainkban újra akuttá vált. Az egész világtörténelmen chronicus módon vonul végig. Minden időben s mindenütt kényszerítve látták az emberek magukat a zsidó idegenek – Rotteck szerint „az ó-világ ez élő múmiái” dölyfét megfékezni. Az antiszemitizmus majdnem oly régi, mint maguk a zsidók, s csak kívánatos lenne, hogy a keresztény népek ügyének lelkes harcosai a jó ügy érdekében inkább a multak tiszta forrásából merítenének, mintsem hogy a bizonynyal szomorú jelen kritikájába mélyedjenek, mert a történelem az emberiség legjobb mestere, a múltnak a tükrében gyakran meglepő hasonlatosságban feltalálja az ember a jelent és biztos bepillantásokat nyer a jövőbe.

Már Krisztus előtt egy századdal ekként panaszkodik Strabo: „Nincs egy hely se a világon, a hol zsidó ne tanyázna s a mely ne volna az ő hatalmában.” Mindenütt gyűlöltek őket. Hozzászokva levén elnyomatás fölött lármázni ott, a hol ők maguk voltak az elnyomók, s az ő legkevésbé se szeretetreméltó tulajdonaik által teljesen megérdemelt ellenszenvet vallásukra vonatkoztatni, a széles világon nem volt más barátjuk, mint önmaguk és az államhatalom, a melynek magukat feltétlenül eladták. Jutalmul ezért sok országban gyakran még a benszülöttek fölött is előnyökben részesültek. Római fenhatóság alatt, de saját törvényeik alatt, mentesek a hadi szolgálattól és sok terhes adózásoktól,

szabad vallásgyakorlatuk volt, és szombaton törvény elé nem idéztethettek. Daczára annak, hogy ekkép a pogány állam számos terhei alól kivonták magukat, különben oly „gyengéd” lelkiismeretükkel mégis jól összeegyeztethetőnek találták, a pogány ünnepeken szokásos polgárjándékokat (olajt, gabonát, pénzt sat.) elfogadni. IDe egy alkalmat se mulasztottak el, az üldözöttek szerepét játszani, s a jóakaró hivatalnokoknak örökös zaklalóclásaikkal folyton terhükre voltak. Ha valamely bitang bugyros zsidónak a föld valamelyik zugában egy hajszála meggömbülve látszott, a római birodalom összes zsidósága, a főváros „polgárai” tüstént lármát ütöttek, s idővel a római hivatalnokok is óvakodtak zsidóval kikötni, hogy az egész falkát nyakukra ne zúdítsák.

Ellenben sokkal alaposabbak voltak a zsidók fölötti panaszok, különösen a kisázsiai és görög városok részéről, a melyek saját házukban a szentelen idegenek túlkapásai ellen nem voltak többé képesek védeni magukat. Ezen idegeneknek összetartása, az egész világra kiterjedő összeköttetések s mozgékonyosságuk a benszülötteknek olyan konkurrencziát csináltak, a mely nehezen volt elviselhető, és – teljesen eltekintve né táni vallási ellenszenvektől – a gyűlöletet kihívták. De hát mit volt félniök ettől a zsidóknak? Hiszen a kormány biztos védelme alatt a hel lének tehetetlen dühét megvetni lehetett! Még Cicerónak is, a ki pedig különben nem ismert semmi tekintet, Flaccus mellett mondott védbeszédében a zsidó befolyás előtt meg kellett hátrálnia, s ő csak félnék és halkán merre bosszankodását kifejezni az e fajta „polgárok” fölött. Befolyásuk különösen a kereskedelmi viszonyokban nyilvánult, kiváltkép a kiskereskedésben. Egész az Eufratig terjedt hatalmuk, s Alexandriában a Júliusi császárház iránti odaadásuk által a főüzletet, a gabonakivittelt szerezték meg maguknak. Hogy mily gazdagok voltak, az a körülmény is mutatta, hogy az alexandriai Philo egy menekülő fejedelmiházi tagnak minden teketória nélkül 200,000 drachmát (160,000 markot) tudott kölcsönözni.

De amint a zsidók sohase tudtak mértéket tartani, úgy itt is minden létezőt maró gúnyjokkal üldöztek. Tekintet nélkül annak a népnek múltjára, a mely népnek vendégjogát élvezte, az ó-világ fényoldalainak megértése nélkül, támadta Izrael fia a pogányságot féktelen kritikájának bomlasztó iróniájával. Persze más részről a zsidók némi tekintetben asszimilálódtak: görögül beszéltek, de csak a forma tekintetében a nélkül, hogy a nyelvnek a szellemébe behatoltak volna, s elöszórettel használták a pogány bizonykodási formulákat, például: „A dörgőnek (Jupiternek) a templomára!” így már akkor tanúsította a zsidóság, a nélkül hogy magát feladta volna, ismert ügyességét, minden formát felvenni és más népek összes kultúráját saját szolgálatába hajtani.

Így aztán nem csodálkozhatunk azon, hogy a zsidóságnak mind fenyegetőbb elharapódzása s a benszülöttek felkeltett s megsértett büszkesége megérlelték azt a tervet, hogy ezek ezen gyűlölt betolakodók ellenében minden eszközzel, még erőhatalommal is, védjék magukat. Mindenekelőtt Egyiptom könnyen felizgatható lakossága, a mely között egy millió zsidó tanyázott, s kiváltkép a zavargó alexandriaiak utóvégre kellett liogy fizikai túlnyomóságukra gondoljanak, minekatánna a vallási és üzleti életben leverettek. Itt is „mivel a zsidóktól féltek, növelték fel őket nagyra,” amint Henne am Rhyn (Kulturgeschichte des Judenthms) meg-

jegyzí. Az antiszemitikus mozgalom élére *Apion* állt, a ki kitűnő szónok volt. A zsidók azonban olyan elvakultak voltak, hogy maguk zúdították fejükre a vihart.

Az alkalom erre egy tisztán külső volt. Alexandriában ugyanis törvény volt, hogy minden idegen uralkodónak csak incognito szabad megjelennie a városban, hogy népcsődöleték ne történjenek. Agrippa zsidó király azonban úgy vélekedett, hogy reá nézve ilyen törvények nem állanak, s nem tudta magától azt a diadalt megtagadni, hogy zug-felségének egész pompájában ne jelenjék meg. A zsidóság persze nagy örömrivalgással fogadta őt, és „Marin, Marin” (Úr, Úr!) kiáltásokkal végig lármázta a várost, persze a nélkül, hogy arra gondolt volna, minő kellemetlenül érintetnek ez által a pogányok. Ezek erre egy, az egész városban ismert féleszű embert egy gyékény-köpenybe öltöztettek, egy papyruslevelet tettek a fejére korona gyanánt, s egy nádszálat adtak mint uralkodó-pálczát a kezébe. Suhanczok botokkal mint testőrség mentek előtte s így megindult a menet a zsidó városrészbe, a tömeg folytonosan „Marin, Marin”-t ordítva. Rövid idő múlva már nagy verekedés fejlődött ki, amit a római helytartó kárörömmel nézett s kezeit dörzsölte, mert a zsidók végre régóta megérdemlett bajokat csináltak' maguknak

A zsidók különösen Rómában keltettek figyelmet. Pompejus vitte oda őket mint hadi foglyokat, de nemsókára őket a rabszolgaságból kiereszteni kellett, mert velük vallási skrupulusaik és nyakasságuk miatt teljességgel nem lehetett semmit se csinálni; a Tiberisen túl tehát egy tájat rendeltek ki számukra, a mely tájra volt száműzve minden piszkos üzlet. Augusztus alatt már 40,000 zsidó volt Rómában, s Tiberius alatt (30 év alatt) számuk 60,000-re emelkedett. Utóbb nyilvános helyeken is szabad volt nekik üzlethelyiséget nyitni, s nemsókára aztán a legelőkelőbb városrészekben a legjobb üzlethelyiségeket kezükre kerítették. Schacherozási és alkudozási lármájukkal már korareggel fölriasztották álmukból az előkelő restelkedőket, s már hajnalban siettek a zsidóaszonyok az arisztokratia finom hölgyeihez, hogy nekik álmokat fejtsenek.

De a szegény zsidónál sokkal tűrhetlenebb teher volt a gazdag zsidó, legfőképp pedig az emancipált zsidó. Egyetlenegy tér se maradt biztos a zsidó-verseny elől, mindenben iparkodtak a büszke rómaiakat megelőzni. Izrael fia nemcsak, mint rendszerint, kereskedő, pénzváltó, szatócs és házaló, nemcsak hivatalnok és néha még katona is volt, hanem irodalommal és színészettel is bíbelődött. A pogányság minden szokását utánozta, s a tömegnek ügyes kizsákmányolása által minden gúnyt és durvaságot tízszeresen visszafizetni tudott. Hisz ennek az antiszemita városnak kicsiny úgy mint nagy emberei kicsiny úgy mint nagy összegekkel a zsidóság adósságkönyveibe iktatva voltak. Választások eseteiben se mulasztották el ezen „polgárok,” zajos tüntetések által észrevehetőkké tenni magukat, és szavazataikat a legtöbbet ígérőnek adták el. Maguk között azonban gyakran oly heves veszekedésekbe jutottak, hogy az államhatalom csak tömeges kiutasításokkal tudott magán segíteni.

A zsidóság emelkedésére nem jelentéktelen körülmény volt számos rómainak, különösen pedig előkelő római nőknek áttérése a Mózes-vallásra, a kik az ó-pogány világ romlásából menekülni akartak s gyógyulást a zsidóságban kerestek. Ezek közé tartozott Poppaea császárnő is. Emellett azonban gyakran előfordult, hogy zsidó uzorások és csalók a

könnyenhívó megtérteket kizsákmányolták. Rendkívüli feltűnést keltett az egy előkelő nő, Saturninus szenátor neje, Fulvia ellenében elkövetett szédelgés, a kinek a jeruzsálemi templom számára küldött ajándékait az ő zsidó tanítói maguknak megtartották. Tiberius, a kinek az egész zsidó üzelem már rég szálla volt a szemében, örömmel ragadta meg az alkalmat a zsidókat részint kiutasítani, részint mint katonákat az egészségtelen Szardinia szigetre küldeni. E mellett gúnyosan jegyzé meg: „Ha elvesznek, nem nagy kár értük.” Utódai alatt azonban, Caligulát kivéve, a zsidók nemsokára újra visszanyerték régi állásukat.

Nem mindig játszották a zsidók az elnyomottak és üldözöttek szerepét, hanem nekik – szerencsére ritkán – alkalom is kínálkozott, elnyomóikon véres bosszút állani. A törvény egy rendeletét se tartották meg szívesebben, mint azon régi könyörtelen törvényt, hogy: „Szemet szemért, fogat fogért.”

Ilyen zsidó fellázadás első példáját Traján császár uralkodása alatt látjuk. Mezopotámiából és Babyloniából a lázadás lángja gyorsan elterjedt egész Cyreneig, Egyptomig és Cyprusig. A mi a zsidók kezébe került, könyörtelenül lemészárolva lett. Vak dühükben ezek a gyilkos bandák csak a jelent nézték s nem törődtek a jövővel. Midőn azonban az aczélpánczélos légiók végre megjöttek, a zsidók kegyetlenkedéseikért kellőleg megfenyítették. Mert hogy mily szörnyű dülást vittek véghez a zsidók, mutatta az a tudósítás, hogy ők Cyreneben az egész római és görög lakosságot felkoncizolták. A meggyilkoltaknak a húsát megették, beleiket a maguk testére tekerték, vérükkel magukat befecskendezték, s áldozataik lenyúzott bőrét magukra öltötték. Másokat tetőtől-talpig keresztül fűrészeltek vagy vadállatok elé dobtak. Grätz zsidó történetírónak „ezek a vadállatiasságok a zsidó jellemtől és a zsidó erkölcsöktől idegeneknek s azoknak meg nem felelőknek, tehát túlzottaknak tünnek fel.” írának csak a keresztény keresztes vitézekről ilykép, majd a „tisztelteméltó tudós” azonnal elhinné ezt a rettenetes vallási fanatizmust; zsidóknál persze ez egészen más dolog. Tehát a zsidók pogányüldözéssel is foglalkoztak, s csak szerencse, hogy ritkán jutott nekik alkalmuk bosszúvágukat lehüteni.

Mellőzzük a zsidók lázadásait Caesaraeában 516-ban, a hol ők a szamaritanusokkal együtt egy versenyfutásnál a keresztényeket lemészárolták, s 608-ban Phokas császár alatt, a midőn ők Antiochiában egy sereg keresztényt megöltek s a tűzbe dobtak, Anasztázium pátriárkát pedig, minekutánna őt az utcák kövein meghuzolták volna, meggyilkolták. 614-ben a perzsákkal egyesülten, Jeruzsálemben 90,000 keresztényt öltek meg, és „megszabadították magukat” – hogy a rendkívül szeretetreméltó zsidó történetírónak, Grätznek kifejezésével éljünk, – „14 évre keresztény ellenségeik látásától.” E mellett ők a térítgetésekre is vetették magukat, s rájuk nézve valódi örömnép volt, midőn egy libanoni szerzetes körülmetéltette magát, s felvéve az Ábrahám nevet, nemsokára reá Tíonásban megházasodott.

Már most azt mondhatná valaki, hogy az ilyen barbár vadságok csak az ó és középkorban történhetnek meg; azonban még a mi sokszor magasztalt 19-ik századunkban is fordult elő ily szörnyű példája a barbariának. A teljesen megbízható Ségur, az ő „Histoire de Napoléon et de la grande armée pendant Tannée 1812.” című munkájában, minek-

utána a jól védelmezett Vilna város – a melyben sok sebesült feküdt – feladásával elkövetett menthetetlen könnyelműség fölött panaszodik ezt hja: „A lettek, a kik bennünket elhagyták, minekutánna bennünket oly sokszor veszélybe sodortak, néhányat közülünk mégis felvettek és segélyezték őket; a zsidók azonban, a kiket mi védelmeztünk, visszataszították a többieket. Sőt többet tettek. Az oly nagy nyomor látása pénzvágyukat ingerelte. Ha azonban gyalázatos pénzvágyuk, a mely szerencsétlenségünkre spekulált megelégedett volna azzal, hogy pénzért egy kis segélyt adjon, úgy a történelem vonakodnék lapjait ezen pöködelmes részletekkel bepiszkítani. Hogy azonban a zsidók szegény sebesültjeinket lakásaikba húzkodták hogy őket kirabolják, s aztán az oroszok szemeláttára ajtaikon és ablakaikon ki és ledobták ezen mezítelen és haldokló áldozatokat, s hogy *őket ott könyörtelenül* a hidegben elveszni hagyták; hogy továbbá ezek az aljas barbárok az oroszok előtt maguknak azzal iparkodtak érdemeket szerezni, hogy őket ott kínozták: az ilyen szörnyű bünteteket hirdetni kell a jelennek és a jövő kornak.” Így történt ez 1812. december 6-án.

Ostoba mese az, ha a zsidók azt állítják, hogy ők már évszázadokkal Krisztus születése előtt Németországban meg voltak telepedve. Így állítólag ők már Krisztus előtt 586 óta (tehát Jeruzsálemnek Nebukadnézár által történt elpusztítása óta) laknak Wormsban. Abban az időben az egész ó világban senki semmit se tudott a germánokról, s az időben még az övök Róma, a későbbi viláгурalkodó, csak egy kis város volt. Hogyan mertek volna tehát a zsidók, a kiknek kiváló jellemtulajdonaihoz a bátorság ugyancsak a legkevésbé tartozik, eme vad tájakra előnyomulni, a hol felülrá a bárdolatlan vadak közt még csak gsefteket se lehetett csinálni?! Ez a buta mese azonban igen régi s a zsidók által lön költve annak kimutatására, hogy a német zsidóknak Krisztus keresztire feszítettetésében semmi részük se volt, s így ők jobbak mint többi fajrokonai. Sőt a wormsi zsidók még azzal is bolondították a gojimot, hogy ők egy külön deputációt küldtek volna Jeruzsálembe, hogy Krisztus kivégeztetését megakadályozzák, de – sajnos, – a főtanács nem hederített rájuk. Több zsidó egész komolyan azon merész állításra ragadtatta magát, hogy nekik több joguk van Németországhoz mint a németeknek, mert ők már régebb idő óta laknak ottan.

Zsidókról első ízben Nagy Károly alatt hallunk, a ki őket nemcsak hogy megtúrte, de sőt Itáliából be is hívta. Mivel nekik már ez időben a kereskedelem a kezükben volt, ő bennük nem csekélyre becsülendő pénzügyi támaszokat látott; azt azonban ő soha el nem feledte, mivel tartozik önmagának mint keresztény és német ama zsidó idegenek irányában.

Egészen másként lett ez gyöngé fia, Jámbor Lajos alatt, a ki a zsidók irányában még rendkívüli kedvezményadásokra is vetemedett a keresztény lakosság rovására. A zsidók üzték leginkább az emberkereskedést a középkorban, s nem ritkán fordult elő az eset, hogy keresztény gyermekeket fogdostak össze, s őket aztán mint rabszolgákat messze földön, például Spanyolországban, eladták. Jámbor Lajos odáig ment, hogy a papoknak a zsidók pogány rabszolgái megtérítését megtiltotta. E mellett a „nemes” zsidók jellemzésére nem érdektelen dolog az, hogy ők mily makacsul ragaszkodtak keresztén rabszolgák tartásához, hogy

őket minden módon bántalmazhassák. Sőt mi több: odáig mentek a dolgok, hogy a zsidók kedvéért a hetivásárokat szombatról vasárnapra tették át; felmentették őket a korbácsbüntetés és az istenítéletek (ordáliák) alól; kereskedelmi szabadságuk korlátlan volt, sőt még adóberlökké is lettek. Egyúttal egy „zsidómester” gondoskodott a nekik adott jogok épségben tartásáról.

De hát honnan magyarázható ki ez az oktalan engedékenység? Egyszerűen onnét, hogy a még ifjú kereszténység a legnagyobb tisztelettel tekintett föl a zsidó anyavallásra (?) A zsidók pedig a maguk részéről mindent megtettek, hogy magukat mint a pátriárkák és próféták valódi utódait, mint a világ legrégebbi nemességét tüntessék föl. Ez a keresztény kegyelet azonban nagyon messze ment, midőn a zsidóknak előjogokat adtak a keresztényekkel szemben s ekkép ezen vakmerő betolakodókat még vakmerőbbekké tették. De már a kultúra elpuhító és elernyesztő hatása is mutatkozott, a mely oda megy ki, hogy minden vallási és nemzeti különbség elmosódjék. Mindenekfölött állott azonban a gyenge császárt vezető császárnénak, Judithnak káros befolyása, a ki, zsidó neve mellett a zsidóságért is (persze a *régi világiért*) *rajongott és szerette magát bibliai névrokonával* összehasonlíttatni. Hamarosan aztán sok, az udvarnál ki és bejáró zsidó volt látható, s a ki az udvaroncok között a császárné kegyeit megnyerni akarta, az nemcsak kedvezőleg nyilatkozott a zsidókról, hanem még eljárt a – zsinagógába is.

Az antiszemita párt első fellépése az új képviselőházban.

Legutóbbi füzetünk egyik cikkében azon sejtelmünknek adtunk kifejezést, hogy tekintve a két régi ellenzéknek se hús- se hal-féle magatartását a zsidókérdésben, az ellenzéken az első hegedűt az ország közvéleménye előtt az *antiszemita párt* fogja játszani az új országgyűlésen.

S ezen föltevésünk a mai napig egész mértékben teljesült, s mind az által, a mi eddig az új képviselőházban történt, csak megerősítést nyert.

Tény ugyanis az, hogy az országgyűlés megnyíltá óta a mai napig az ellenzéken egyes-egyedül csak az antiszemita párt fejtett ki akciót, míg a másik két régi ellenzék, mintha nem is léteznék, életjelt alig adott magáról.

Első sorban ott voltak a képviselőházi választások. Se a szélsőbal se a mérsékelt ellenzék még csak megkísérlem se merte elnök- vagy alelnökjelölteket felállítani. Miért? Mert csak úgy kongottak padjaik az ürességtől, úgy, hogy ha elnökjelöltet állítanak fel, daczára annak, hogy a szélső baloldal 77, a mérsékelt ellenzéki klub pedig 60 embert számlál, alig kapott volna illető elnökjelöltjük 30-30 szavazatot, mert

a titkos antiszemita szavazatai is veszendőbe mentek volna rajok nézve.

Az elnökválasztásnál tehát csak a kormánypárt és az antiszemita párt állottak szemben egymással. A mérsékelt és szélső ellenzék pedig fehér lappal szavazott. Az antiszemita párt elnökjelöltjére Dr. *Nendtvich* Károlyra csak 12-14 antiszemita szavazat esett, s miután ő 27 szavazatot kapott, legalább is 13 *titkos antiszemita* a többi pártokból szavazott Nendtvichre.

A titkos antiszemita ez első kísérlet sikerülte által felbátorodva, az antiszemita párt jegyző-jelöltjére *Vadnay* Andorra már 26 szavazattal járultak, mert *Vadnay* 40 szavazatot kapott.

Egyáltalán ez a „titkos antiszemita párt” nagy hasznunkra fog válni. Ezek a titkos antiszemita képezik az erjesztő s bomlasztó elemet nemcsak a függetlenségi s mérsékelt ellenzéki pártban, hanem még a kormánypártban is; s közülök remélhetőleg nem egy még a jelen országgyűlés alatt a nyílt antiszemita pártához fog csatlakozni.

Pártunk legelső szereplésével az új házban tehát meg lehetünk elégedve. Az első versenynél az ellenzéki pártok közül csak mi mertünk a küzdőterre lépni; a többi ellenzék játszotta a *Fabius Cunctator*t, voltaképen azonban aléltságnak, tehetetlenségének adta első, kétségtelen jelét.

Ez állításunk helyességét bizonyítják a válaszfelirat elkészítése és beadása körül tapasztalt dolgok is. A kormánypárt és az antiszemita párt hamarosan készen lettek válaszfeliratukkal, s azt már a f. hó 11-ki képviselőházi ülésben be is terjesztették. A felirati vitát már 13-kán meg lehetett volna kezdeni, de hát a mérsékelt és mérsékeletlen tisztelt ellenzék még nemcsak hogy el nem készülvén feliratukkal, de még azt sem tudván, mit írjanak fel a koronához: a képviselőház a szegény régi ellenzék iránti tekintetből kénytelen volt a vita megkezdését f. hó 15-re kitűzni. Remélhetőleg e napig majd csak főznek ki valamit ama klubbok is.

Hiába! A honnét a szellem elrepült, a hol csak még mindig a régi verkli nótáival akarják az elégületlen közönség füleit csiklandoztatni, s a hol csak azon törik az emberek a fejüket, mikép lehetne élvezhetlen ételeket exotikus fűszerekkel úgy ellátni s „brézli”-vel úgy maszkírozni, hogy az azokat élvező valamikép észre ne vegye, hogy például nyúlpecsenye helyett tulajdonképen *macskát*, csirke-czomb helyett pedig *békát* eszik: ott bizony fojtósan szokott menni a dolog.

Legalább eddig tehát csak két *élő* és mozgó pártja van a képviselőháznak: az antiszemita ellenzéki párt és a kormánypárt. S ha az antiszemita képviselők megteszik kötelességüket és a gyakori távollét helyett szorgalmasan részt vesznek úgy a klub- mint a képviselőházi üléseken: az antiszemitapárt ezentúl is vezérszerepet fog vinni az ellenzéken.

Az antiszemitapárt válaszfelirati javaslatának irányelvei a kör értekezletén előre megállapíttatván, annak szerkesztésével báró Andreánszky Gábor bízott meg, ki is e feladatot minden tekintetben kitűnően oldván meg, javaslata, némi módosításokkal a kör által elfogadtatott. Ugyancsak Andreánszky báró nyújtotta be a párt felirati javaslatát a f. hó i i-ki képviselőházi ülésen, s ő fogja azt a felirati vita folyamán indokolni is.

A felirati vitában pártunk sok tagja részt fog venni, kik közül különösen az új tagok „szűzbeszédét” várja feszült figyelemmel a közönség. Meg vagyunk győződve, hogy a párt *új erői* teljesen meg fognak felelni a hozzájuk kötött várakozásoknak.

Az antiszemitapárt válaszfelirati javaslatát jelen füzetünk élén hozzuk. Füzetünk új évfolyamának első számát nem kezdetnének meg méltóbban, mint ezen fontos okmány közlésével, a mely egyik aere perennius mértföldmutató a magyar antiszemitizmus történetének útján.

E felirati javaslatot az antiszemita pártkörbe beiratkozott képviselők egyhangúlag elfogadták, Simonyi Ivánt se véve ki, a ki azonban a kör beleegyezésével külön felirati javaslatot terjeszt be, a melyben egyes kérdésekre, mint az agrár, választási rendszer stb. kérdésekre nézve külön feliratában bővebben szándékozott kiterjeszkedni. E terjedelmes felirati javaslatból térszüke miatt csak az alábbi töredéket adhatjuk. Hátra van még, hogy itt az „Országgyűlési antiszemita pártkör” újjászervezéséről szóljunk egyet-mást. A kör által, az eddig érvényben állottak alapján némi módosításokkal megállapított új házszabályokat jelen füzetünkben szinte hozzuk, a körben nyilvánult azon óhaj folytán, hogy azok a tagok kezében nyomtatásban is meglegyenek, s hogy azokról a nem-képviselő elvbarátok is tudomást véve, a mennyiben a körbe belépni s ezzel ügyünk előmozdításához ez úton is *hozzájárom* akarnának, – a belépés feltételei felől tájékozást szerzhessenek maguknak.

A kör tisztviselőinek megválasztásánál e füzetek szer-

kesztőjét érte a szerencse úgy közfelkiáltással mint titkos szavazás útján egyhangúlag- elnökké megválasztatni; miután azonban ő, megköszönve a benne helyezett bizalmat, arra kérte a közgyűlést, hogy ez idő szerinti s a jövőben még nagyobb mérvben leendő többoldalú elfoglaltsága tekintetéből az elnöki tisztség alól őt mentse fel, a mely elnöki tisztséget tényleg éveken át úgysis ő viselte, – a közgyűlés egyhangúlag báró *Andreánszky* Gábort és *Ónody* Gézát választotta társelnökökké. A kör jegyzői pedig Dr. Komlóssy Ferencz és Dr. R.ácZ Géza lettek, előbbi a körgazda teendőivel is megbízatván.

A pártszervezkedés tehát in optima forma megtörtént. Adja Isten, hogy e kis párt mielőbb megnövekedjék a tagok számában is, hogy a parlamentáris küzdelmeket egész erélylyel és teljes sikerrel vívhassa meg.

Simonyi Iván válaszfelirati javaslatából.

Az 1867. XVII. tcz megadta a zsidó honlakosoknak a keresztényekkel a polgári és politikai jogokban való egyenlőséget. Ha léteznék véletlen a világhistóriában, úgy véletlennek lehetne azt nevezni, hogy a 48-as évet követő átmeneti korszaknak káros, veszélyes tényezői ugyanazok, melyek a zsidóknak a hatalmat adják kezükbe A zsidóság már az emancipáció előtt i; nagy mértékben a mozgó tőke birtokában volt. A zsidóság a nemzeti jellemét képező kitűnő üzéri képességet, lehet mondani ezredéves nemzedékeken át nemcsak örökölte, de egyoldalúan s rendkívüli módon fejlesztette, egyéb emberi tulajdonok és czélok rovására. A zsidóság mint egy tömör phalanx áll az egyes elemeire feloszlott társadalommal szemben. A zsidóság nemzeti és vallási tradíciójának idejét látja beteljesülni, mely tradíció igen világos szavakban Izrael népének ígéri az uralmat a világ összes népei fölött. Hogy ezen oly kínálkozó alkalmat biztosítsa, Izrael népe minden eszközt megragadott. A mozgó tőke birtokosai, ügyes üzérek, uraivá lettek a nagy országos és kisebb tikoknak és hitelintézeteknek. Kezükben tartják e szerint a mai korban oly fontos pénzforgalmat és hitelügyet. Kezükbe tudták keríteni a gőzzel hajtott nagy közlekedési vállalatokat. Kezükbe kerítették csaknem az összes sajtót. Külföldi bankár konzorciumok, mint az államoknak hitelezői, kölcsöneik által, messzeterjedő befolyást gyakorolnak a mindig pénzhiányban szenvedő modern alkotmányos kormányokra. Módúkbán van a zsidóknak továbbá a papírgazdaságor annak oly számos veszélyes kinnövéseivel együtt mindig tovább fejleszteni. Agrár törvényünk, iparrendünk nem lévén, másrészt a fenálló telekkönyvi, sőt még büntető egyéb törvényes intézkedések a tőkét és üzérkedést dédelgetvén, a szegényebb zsidó honpolgárnak bő alkalom nyílt, mint hitelező, alkusz, kereskedő, mint korcsmák bérlője stb. az iparos és polgári, a középbirtokos, valamint a földmivelő népnek nagy részét deposszedálni.

A zsidóság minden befolyását és erejét fölhasználja, hogy ne alkossunk helyes agrár törvényt, korszerű iparrendet. Büntető törvénykönyvünk feltűnőleg Jegyzeti azon bűntényeket, melyekben a statisztika kimutatása szerint leginkább zsidók a részesei, valamint annál nagyobb szigorú fejtene ki oly vétség, sőt mulasztásokkal szemben, melyeket a szegénység okozott. . . .

A zsidók, kik ösztönszerűleg és öntudatosan működnek a nemzsidó társadalom felosztásán: tervszerűen elősegítik a szélső socialdemokratikus és anarchikus mozgalmak azon törekvéseit, melyek a fennálló intézmények megsemmisítésére irányozvák. Ugyanazon osztály, mely egyrészt a nagy tőke uralma, börze, conjuncturák, nagy vállalatok, másrészt a proletariátus szaporítása által az Ínségnek, a munkabér csekély voltának a főokozója, ugyanezen osztály viszont a munkásokat igyekszik a többi osztályok ellen uszítani. Hisz az eddig fennálló intézmények feloszlása a legnagyobb hasznot eddig is csak a zsidóknak hozta. A zsidók tehát a sociális mozgalomban is minden pozitív alkotást akadályozni fognak és azon lesznek, hogy minden szélsőbb pártok, mint az anarchisták egész a nihilismusig, túlsúlyra vergődjenek. Végső veszély idejében a zsidóknak sokkal inkább módjukban van vagyoniukat és személyüket menteni, mint az állam egyéb polgárainak. Tény, hogy a legszélsőbb socialdemokratikus mozgalmak, hogy az anarchisták ólén zsidók állanak és állottak. A császári orosz kormány előtt nagyon is jól ismert tény, hogy a nihilistáknak nagy része zsidókból áll, hogy azoknak főintézői zsidók.

Az 1867. XVII t. ez. az ország izraelita lakosait a keresztény lakosokkal minden polgári és politikai jog gyakorlására egyaránt jogosítottaknak nyilvánítja. Alázatos kérésünk oda irányul, hogy ezen törvénynek intézkedései valóban felekezeti különbség nélkül érvényesíttessenek is.

Sajnosan kellett tapasztalnunk, hogy míg a honpolgárok különböző politikai és egyéb czélokra szabadon gyülekeztek, egyesültek és akadály nélkül alkottak egyleteket: valahányszor honpolgáraink oly célra egyesültek, mely a zsidóhatalom ellensúlyozására volt irányozva, gyülekezési és egyesületi szabadságukban különféle módon meg lettek gátolva.

Bár az összes sajtó körülbelül 98 százaléka tisztán csak a zsidók érdekeit szolgálja, mégis megtörtént Felsőged uralkodása alatt, hogy önkéntes gyűjtések azért lettek hatóságilag akadályozva, sőt betiltva, mert azoknak czélja egy csupán keresztények által vezetendő lap létesítése. A kir. ügyész a sajtónak számtalan valódi vagy vélt vétsége vagy bűnténye miatt vádat emelt.

Köztudomásilag zsidók által vezetett és irt lapokban, nyomtatványokban számtalanszor a nem-zsidó hit, egyházi szertartások papok, nem kevésbé a hadsereg, Felsőged tanácsosai, sőt a legmagasabb uralkodó család egyes tagjai durván meg lettek sértve; láttuk, hogy az egyes felekezetek és osztályok közt a gyűlölség magva el lett hintve; mindazonáltal nem tapasztaltuk, hogy az ügyészség ezen lapok ellen port indított volna. Megdöbbenve kellett tapasztalnunk, hogy zsidó szerzők által honi bíróságaink becsületükben, bírói tisztükben legkirívóbb módon meglettek sértve, a nélkül, hogy a kir. ügyészek az ily vétség és bűntény ellen vádat emeltek volna.

Felsőged tanácsosai pedig a helyett hogy részrehajlatlan és szi-

gorú igazságot helyeztek volna kilátásba, nyilvános helyeken és több ízben azzal fenyegetőztek, hogy a sajtóval szemben rendkívüli törvényes intézkedéseket fognak sürgetni, rendkívüli felhatalmazást fognak kérni, nyíltan bevallván, hogy ezen rendszabályokat azokkal szemben kívánják – tehát egyoldalúlag – alkalmaztatni, a kik nyíltan bevallják, hogy a zsidó befolyást és hatalmat az országra nézve károsnak és vesélynak nevezik.

Valamint a magyar király bölcsesége és keze volt az, mely hatalmaskodó pártütők és a főurak önkénykedését megzabolázni képes volt, úgy jelenleg is teljes bizalommal járulnak az ország lakosai Felséged színe elé, biztosan remélve, hogy Felségednek bölcsesége azon lesz, hogy az igazság egyenlő mértékben pártatlanul osztály, vallás és felekezeti különbség nélkül szolgáltatassák.

Bizton reméljük tehát, hogy Magyarországnak eddigi és érvényes alkotmányos biztosítékai nem fognak felfüggeszteni csupán azon okból, mert az országnak nagy része a zsidók eljárását bíráló alá vette, és az egyenjogúság és humanizmus szempontjából nem helyesli.

A bűnügyi esküdtszékek és a zsidóság a luczai rituális gyilkosság világításában.

Köztudomású dolog, hogy nálunk a bűnügyi esküdtszékek behozatala ellen legmegátalkodottabban a *zsidók*, a zsidó „jogtudósuk” és sornaliszták fenekednek. Majdnem egész Európában – *Oroszországot se véve ki*, – be van hozva az esküdtszéki intézmény; csak Magyarországon nem lehet azt behozni. Tehát e tekintetben mi magyarok még Muszkaországnál is hátrább állunk.

Hogy a zsidóság méltán fázhatik az esküdtszékektől, világosan bizonyíthatja az ismeretes luczai (galicziai) zsidó rituális gyilkossági eset is.

Ritter Mózes zsidó, szolgálóját Mnich Francziskát teherbe ejtvén, nehogy a gój nőbe plántált „szent” zsidó vér a talmud szellemének ellenére a zsidóságra kárba vesszen, Mózes gazda, szerető hitestársával Ritter Gittelrel együtt felfogadtak egy Stochlinszki Marczel nevű paraszt gójt, agyonüttették vele Ritter pinczéjében Mnich Francziskát, s aztán Mózes és felesége, a nő anyaméhét felválták s a méhmagzatot onnan kivették, a holttestet pedig egy mocsáros helyre dobták.

Ezen, a kannibálok is túltevő zsidó rituális gaztett elkövetésében a rzeszovi esküdtszék Ritter Mózeset, szerető hitvestársát Ritter Gittelét és gój eszközüket Stochlinszki Marczelt bűnösöknek mondván ki, kötél általi halálra ítéltettek. Ez ítélet más embereken minden teketória nélkül hamarosan végrehajtatott volna, de hát *zsidónak* a büntettéről, s főleg *rituális* gyilkosságáról levén szó,

az összes zsidóság a Tisza-Eszlár pártját fogta az elítélt zsidóknak, és machinációiknak sikerült is a bécsi legfőbb törvényszék által a rzeszovi esküdtszék verdiktjét megsemmisítenni, az új eljárással a krakkói esküdtszék bízta meg. Krakkó tudvalevőleg a galicziai zsidóság Mekkája. Itt bizton hitték a zsidók, hogy megnyerik hitsorsosaik perét.

Csalatkoztak. Az esküdtszéki intézmény fényesen kiállta a zsidó tűzpróbát Krakkóban is. Hosszú végtárgyalás után a krakkói esküdtszék f. hó 9-kén hozta meg verdiktjét, a mely Ritter Mózes, Ritter Gittelt és Stochlinszki Marczelt a Mních Francziskán a fentebb leírt módon elkövetett gyilkosság büntetében *egyhangúlag* bűnösnek mondta ki, minélfogva a törvényszék mind a három bűnöst kötél általi halálra ítélte.

Lesz tehát egyszer már *zsidó-akasztás* is; az *első*, az „alkotmányos aerá”-nak 1867-ben történt beköszöntése óta; a mióta t. i. Ausztria-Magyarországban a *zsidók* uralkodnak.

Azaz várjunk csak még egy kicsit! Hátha a krakkói esküdtszék ítéletét sikerül ismét megsemmisítenni a zsidóknak! De data Tisza-Eszlár minden megtörténhetik. Hisz az is megtörtént, hogy az eszlári hírhedt egyházfi: Scharf József ma már kántor az egyik pesti zsinagógában.

De akár felakasztják Ritteréket, akár a krakkói esküdtszék verdiktjét is megsemmisíti az osztrák legfőbb törvényszék: egy dolog bizonyos, s ez az, hogy az *esküdtszéki intézmény* egy, a zsidó befolyás, a zsidó pressió és a zsidó pénz által be nem vehető vára az igazságnak, a jogegyenlőségnek, még Galicziában is!

S ezért fáznak annyira a mi zsidó „jogtudósaink” a bűnügyi esküdtszéki intézménynek Magyarországon való behozatalától. Mert az is bizonyos, hogy ha Nyíregyházán nem kinevezett néhány bíró, hanem 12 független esküdt polgár ítélt, Schwarz Salamon és társai annak rendje és módja szerint felmagasztaltattak volna.

De hát mi magyarok a zsidók szerint még a muszkáknál is éretlenebb nép lévén, nekünk nem dukál bűnügyi esküdtszék; sőt még a sajtóügyi esküdtszékektől is megfosztani akar bennünket a zsidók kezében levő Tisza-kormány, hogy, ha már büntető esküdtszékek útján zsidó gazembereinket tényleg felakasztatnunk nem szabad és nem lehet, őket in effigie, nyomtatásban se akaszthassuk fel.

De hát ez nem is lehet másképp, a mikor e prókátor nemzetnek a Verbőczyje ma – Csemegi Károly.

Börzeadó.

Glagau Ottó, irataiban több ízben kimutatta, hogy az úgynevezett „liberális szabadságok” – nevezetesen a költözködési és iparszabadság, a váltó- és uzoraszabadság, a börze, részvény-, sat. „szabadság” – közelről megnézve csupa „szabadságai” a nagy tőkének a néptömegek kizsákmányolására, sőt csupa „zsidó szabadságok”, lévén ezek a dolog lényegében a közöttünk lakó idegen népfajnak a javára, a melynek azok óriási meggazdagodását idézték elő a benszülöttek rovására, A legeslegnagyobb „szabadságokat” azonban a börze élvezi, a mely ma tudvalevőleg teljesen zsidó kezekben van. A börze oly roppant kiváltságokkal van felruházva, a modern „jogállam”-ban oly kivételes helyzetet foglal el, hogy azon vívmány, a melyvel az u. n. „liberalizmus” folytonosan henczegni szokott, t. i. a törvény előtti általános egyenlőség, mint egy durva szédelgés tűnik ki.

Azon természetellenes „szabadságok” és erkölcstelen kiváltságok, melyek a börzének Poroszországban, illetőleg a német birodalomban adattak, háromrendűek. Először: A börzén minden, többé-kevésbé értéktelen „érték”-papír, a legpudvásabb részvények és kötelezvények nyíltan adásvevés tárgyát képezhetik, az üres reklámnak minden eszközével, hamis előadások és arczátlan hazugságok útján túladhathatók. Szédelgés, hamisítás és csalás úgyszólván napirenden vannak, a kormány szemei előtt történnek, a mely általában véve egyáltalán nem törődik velük, és ha a megnyizottak nógatására az államügyész végre egyszer közbelép, ez, amint a gründerperek tanúsították, rendesen elutasítatik, a törvények elégteleneknek bizonyulván; a szédelgők és tolvajok felmentetnek, a megvásárolható sajtó által „becsületes emberek”-ként üdvözöltetnek, vádlóik ős kizsákmányolt áldozataik pedig mint „rágalmazók” bélyegeztetnek meg, és gyakran megesisik, hogy a bíróságok által állítólagos „becsületsértésért és rágalmazásért” még érzékenyen meg is büntetettnek.

Másodszor: Míg a szigorú erkölcsű „szabadelvűek” akaratahoz képest a játéka a fürdőekben, a melyet főleg gazdag emberek, sőt tulnyomólag gazdag idegenek üznek, az állami és az illető községi pénztárnak pedig nagy jövedelmeket és rendkívüli előnyöket hoztak, el lett tiltva; míg zsidó Catok nem fáradnak bele, a teljesen ártalmatlan államsorsjátékok megszüntetését is követelni, a melyek a kincstárnak szép jövedelmet hoznak a nélkül, hogy a játszók érzékenyen károsodnának, s a melyek felülre főleg a kevésbé vagyonos, egy szerencsés véletlenben reménykedő néposztályok bizonyos szükségletének felelnek meg; – míg minden nyilvános sorsjáték rendezése, ha az az illető hatóság különös engedélye nélkül történik, a büntető törvény alá esik; míg a rendőrség minden fáraóra vadászatot tart, s e mellett bámulatraméltó szaglálódási érzéket és buzgalmat, regényszerű ravaszságot és ügyességet fejt ki; míg a törvény őrei kímélet nélkül járnak el, ha két munkás egy pár krajczár mellett huszonegyezik: – míg tehát az erkölcstan és a törvény minden játéknak hadat üzen: – a börzén nyilvánosan és naponkint teljes szabadsággal egy oly vad és óriási hazardjáték követtetik el, hogy a mellett a világ minden szerencsejátéka és lotteriája gyermekiesnek tűnik fel. A börzén csak szinleges ügyletekről van szó: az ember ott

elad olyasmit, a mivel egyáltalán nem bír, s vásárol olyat, a mit komolyan nem akar megvenni; pusztá fogadásokról van szó; a szerint a mint a gyakran csak mesterségesen felhajtott vagy mesterségesen lenyomott árfolyamok és árak egy bizonyos határidő alatt emelkednek vagy szállanak, a veszto a nyerőnek többé vagy kevésbé nagy betétet, kisebb vagy nagyobb különbözeti vagy bánatpénzt fizet. A nyereség vagy veszteség sok esetben teljességgel előre meg nem határozható, teljesen kiszámíthatatlan. Az ember egy csapással nemcsak egész vagyont elve-szítheti, hanem sokkal többet is, mint a mennyivel egyáltalán bír, s óriási összegekkel marad adós. A börze-hazardjátéknál minden kigondolható álnokság és ármány, a legbecstelenebb, leggyalázatosabb eszközök lesz-nek alkalmazva; még professzionális börzeemberek is kitekerik egymás-nak a nyakát; azzal a magánemberrel pedig, a ki ezen tévutakra csalogatanni engedi magát, itt rendszerint teljesen végeznek. Csálárd bukás, sikkasztás, megszökés – a börzejátékosoknál nem ritka dolog, s nem csekély számmal az öngyilkosságra adják magukat. A hazardjáték mellett a valóságos ügyletek, a valóságos adás-vevések tel-jesen háttérbe szorulnak; amaz uralja az egész börzét, foglalkoztatja a börzelátogatók nagy tömegét, s a távíró túlnyomólag a játékosok és jobbek szolgáltatában áll. A fogadások az árkeletjegyzékben gondosan jegyeztetnek, az újságok azokról naponkint s körülményesen tudósítanak; a fogadások be is peresíthetők, s a bíróságok tevékenységét rendkívül igénybe veszik. A bíró a fogadásokat csak alaki oldaluk szerint veszi vizsgálat alá, s az ítéletet az illető helynek börzeszabványai szerint hozza, vagyis azon szabályok és határozmányok szerint, a melyeket a jobbek nemes czéhe maga magának adott.

Harmadszor: Minden kofának, szatócsnak sat. szüksége van ipar-hatósági igazolványra s a körülményekhez képest iparengedélyre is, a mely az ő kifogásolhatlanságától tétethetik függővé. A börze látogatása mindenkinek szabad, a ki magának belépti jegyet vált; nem kérdezik tőle, mi a foglalkozása, milyen a múltja; azért csak úgy hemzseg a börzén a sok naplopó, semmirekellő és más fölötte kétes fráter, s mellettük trafikálnak megnemesített, vagy rendjelekkel és czimekkel felruházott börze-mágnások. Minden kofának, szatócsnak, házalónak sat. kereseti adót kell fizetnie, a melyet nem ritkán kenyereből spórol le; a börzeember pedig, a ki naponkint mesés összegekkel operál, s e mellett osztrigákban és champagne-iban kéjeleg, mint börzeember minden adótól mentes. Épületek és más ingatlan javak minden eladásánál természetellenes ma-gas százaléki illeték fizettetik, tekintet nélkül a betáblázott adósságokra, a melyek nem ritkán az egész vételárt kimerítik. Úgyszintén magas bélyegilleték jár az ingó dolgok fölötti adásvevési szerződéseknél. Ellen-ben a börzén és a bankoknál naponkint milliók és milliárdok forognak teljesen bélyegtelenül. Minden kísérlet, a börzeügyleteket egy, habár csak nevetségesen parányi bélyeggel megróni, eddig meghiúsult; az úgyneve-zett „szabadelvű pártok” folyton élénk felháborodással protestáltak a „börzeadó” ellen, mert ez nézetük szerint a börzeforgalom szabadságát korlátolná.

Az 1825. évi május 7-ki porosz törvény ezt mondja: „A börze egy, az állam jóváhagyása mellett történő gyülekezése a kereskedőknek, al-kuszoknak, ügynököknek és más személyeknek a mindennemű kereske-

dől ügyletek üzletének megkönnyítése céljából.” Ezen eredetileges közhasznú rendeltetésétől a börze nagyon is eltért; ama cél előtté melldoklog, s ő maga „a piac egy elfajulásává” lón. Mióta a részvénygarázdálkodás ipart, kereskedelmet és forgalmat ellep, mióta az általános eladósodási rendszer államokat, községekét, testületeket és magánembereket körülhálóz, a börze az állam és a társadalom testén egy alakatlan golyvává dagadt fel, a mely a szerves tagokból a nedveket elvonja és elcsenevészeti. Még Maybach úr, a porosz közmunkaminiszter is a parlamentben „meregfának” nevezte a börzét. Már rég egy játékbarlanggá fajult el ez. Még Held Adolf, a manchesterianus nemzetgazdász is ezt írta: „A börzéken fogadásokat tesznek és játszanak, ami nemcsak az összeségre nézve nem hoz előnyt, hanem egyenesen káros, mert egészséges tevékenységű jó erőket von el, és széles körökben insolid spekulacionális szellemet terjeszt el.” „Az árfolyamok mesterkélt felcsigázását vagy lenyomását agiotage-nak nevezik, s ez a legfontosabb eszköz, a melylyel az okos és nevezetesen a gazdag tőkepénzesek a kis és tapasztalatlan emberek rovására meggazdagodnak. Különösen rossz dolog az, hogy, leginkább a Continensen, a bankárok a kis játszóknak a börzéken való kizsákmányolásával túlságos mértékben foglalkoznak, s ekkép tulajdonkópeni feladatukat a közönséggel szemben elhanyagolják.” Ez már 1869-ben, tehát a nagy börze- és alapítási szószédelés előtt lón írva; azóta a játék a börzén mérhetlen lendületet vett, végtelen kiterjedést nyert. Tényleg csak a börzejáték okozza az árfolyamok és árak szünet nélkül való ide-oda ingadozását, meglepő ugrásait-, a börzejáték a közönséget nyugtalanságban és feszültségben tartja, a magánembert is arra izgatja ismét és ismét eladni és venni; megkárosít, megrabol, tönkretesz százezreket, a kik legnagyobb részben a legagyafúrta módon csábítatnak el és teljesen ártatlanok. Csak a börzejáték ad értéktelen „érték”-papiroknak értéket, férges papiroknak magas, minden tárgynak a mivel csak foglalcozik, túlzott értéket. A jobberség az érték-, úgy mint az árubörzén minden árfolyamot és árat magasabban tart, mint a hogy azok természetsszerűleg lennének; azokat elvből és szükségsszerűleg fokozza, hogy aztán annál könnyebben alászállhassanak; a jobberség a főoka a természetellenes megdrágulásnak és folytonos elértéktelenedésnek. Mindennek daczára találcoztak emberek, a kik az úgynevezett „idő”-, „különbözetű” és „díj-üzleteket,” a miként hiyják azokat a köpönyegeket, melyekkel a börzejátékot befödik, „tudományosan” védelmezik. Michaelis Ottó azért magasztalja a börzejátékot, mert ez a kereskedelmet és forgalmat „szabályozza,” az ugrásokat az árbán kiegyenlíti és a fennakadásokat elmellőzi, mert a közönség érdekeinek szolgál azzal, hogy a „kikerülhetlen veszteségeknek egy részét a magánosokról a börzére hárítja át.” A jobberék tehát– Michaelis úr szerint, – épügy mint a gründerek, a társadalom jólteví; a börze némileg általános emberszeretetből, és saját kárára játszik. Held Adolf tanár nem osztja egészen ezt a nézetet; ő szerinte „A mi az agiotage-t illeti, a család esetei ugyan a büntető törvény alá esnek, de rendszerint itt is igen nehéz a bizonyítás. Kénytelenek vagyunk tehát a börzejátékot mint egy betegségét tekinteni, a mely igen” kifejlett forgalmi viszonyok között elkerülhetlenül beáll, és közvetlen eszközökkel nem orvosolható.” Held úr szerint tehát mi nagyon is műveltek vagyunk, nagyon is elő-

haladtunk a kultúrában; azért kell nekünk a jobbereket eltűrni, mint Heródes királynak a férgeket, a melyek testét állítólag még életében felfalták. De Held úr se tud lelkesülni a „börzeadó” fölött. „A börzeügyletek megadóztatása – mondja – a minő legújabbban tervezetik, igazolható lenne, a mennyiben a mozgó tőkének az általános elvek szerint egy egyenletes adó útján való megadóztatása itt behozható lenne. (!) De egy ilyen rendszabály csak arra szolgálna, hogy a különbözeti ügyleteket a nyilvános börzeépületekből a zugbörzékbe úzná, nem pedig, hogy megakadályozná.” Tehát a börzeadó igazságos, – ezt ezen „liberális” „nemzetgazda” se tagadhatja, – de az az ő véleménye szerint csak a zugbörzék szaporítaná, és ő ezért nem ajánlhatja azt. Látjuk, hogy még a „tudomány” is értett az uralkodó börzeliberalizmushoz és a felszínen úszó manchesteri bölcseséghez alkalmazkodni, s magát ezeknek alárendelni. Noha a börzejáték bélyegtelen maradt, a nyilvános börzék mellett mégis virágzanak a zugbörzék, s még ezek adják a hangot amazok számára is. Berlinben úgy mint Bécsben naponkint vau u. n. „előbörze” az utcákon; hivatalosan ugyan nincs elismerve, csak magánjelleggel tulajdonítanak neki, mindazonáltal nagy jelentősége van neki; már itt csinálják az árfolyamokat, már itt beérkeznek a távsürgönyök mindenfelől; már itt eldöntik gyakran, váljon a börze „szilárd”-e avagy „lanyha,” „élénk”-e avagy „kedvetlen” lesz, „hausse” lesz-e avagy „baisse”, vagy hogy pláne az ördög elszabadult vagyis „pánik” fenyeget. Szintígy valamennyi nagy piaczon a hivatalos börze zárta után a börzejáték még egy darabig tovább foly a pusztá jobberék között. Jobbereznek a zugbörzéken még vasárnapokon is. S míg a benszülöttek isteni tiszteletre az imaházakban együtt vannak, Izrael 12 nemzetsége vad láрма között jobberéz. Vasárnap ma még a postai kézbesítések is szünetelnek, de a börzejátéknak még a gójim ünnepnapjain is szabadon kell folynia.

Glagan Ottó.

Képeladási zsidó szédelgés.

Van egy különös faja a házaló zsidóknak: a képáruló zsidók, a kik szent vagy nem szent képeket részletfizetésre a falusiaknak hitelbe árulnak. A zsidó a megrendelt kép áráról a vevőtől egy űrlapon kötelezvény állíttat ki, a melyben gyakran megesik, hogy nagyobb összeget ír be, mint a kép megrendelési ára. Az űrlapon a kötelezvény kelte s a fizetés helyéül aztán sok esetben nem az illető magyar község, hanem Bécs, Prága vagy más külföldi város szerepel, s így természetes, hogy bepereltetés esetén a vevők védekezési állapota legnagyobb igazságuk mellett is igen bajos azért, mert Bécsben, Prágában vagy más külföldi helyen kellene nekik tolmács útján tárgyalniuk, vagy közjegyzőileg hitelesített, s idegen nyelven kiállítandó meghatalmazás útján ügyvédet vallaniok és őt információval ellátniok; mindkét esetben nagy költségek vannak szóban, nem is említve azt, hogy a megrendelők az aláírt okmány tartalmának ellenkezőjét vagyis a kialakított vételár különbözetét semmivel sem tudnák bizonyítani.

Ügyvédi tapasztalataim szerint az ilyen perek, könnyen érthető okokból, csak a képek vételárának kifizetése után rendszerint 3-4 év múlva kezdetnek meg, a mikor már a közvetítőknak, a czég ügynökei-

nek se hírük se hamvuk, mert a czégtől már” rég elpárologtak vagy elbocsáttattak.

A megrendelő persze az idézésre meg nem jelenvén, makacsságban elmarasztaltatik. A makacssági ítélet aztán áttétetik a végrehajtás foganatosítása végett a magyar bírósághoz. Akkor aztán lótfut a szegény ember ügyvédhez, bíróhoz, de már késő.

Volt rá eset, hogy a jogtalanul beperesített alperes megkísérelte védekezését a zsidó czég ellen p. o. Bécsben; de persze tanú és egyéb bizonyíték hiányában elvesztette perét. Volt eset arra is, hogy az alperes által aláírt űrlap (blanquette) csakugyan a kialakult vételár-mennyiségnek megfelelőleg töltetett ki; s a megrendelő a részletfizetéseket pontosan teljesítvén a zsidó czég hátrahagyott czimére postautalvánnyal elküldte, ekkép teljesen kifizetvén a vételárt. És mégis egyszer csak azon veszi magát észre, hogy a vételár teljes kifizetése után 3-4 év leteltével 1-20 frtig megpereltetik. S most ismét az következik, hogy vagy védekezik a megcsalatott keresztény alperes vagy nem, s vagy megjelenik a kitűzött tárgyalási napon Bécsben sat. vagy nem; de akár védekezik akár nem, vagyis akár jelenik meg akár nem, mindkét esetben perveszteség a következménye, mert:

ha meg nem jelenik, akkor feltétlenül elmarasztaltatik a ker. goj mint alperes, és 8 nap alatt végrehajtás terhe mellett megfizetni köteleztetik a jogtalanul megperelt összeget perköltségekkel együtt, – s esetleg ha 8 napon belül meg nem fizet a ker alperes, akkor hozzácsatoltatik ehhez még a végrehajtással felmerült magas költség, – s ha akkor sem fizet, akkor árverés foganatosíttatik úgy a lefoglalt ingó, mint az esetleg lefoglalt ingatlanra is, – magától értetődőleg, a költségeknek mindinkább nagyobb mérvben leendő szaporulatával; –

ha pedig a ker. alperes a kitűzött tárgyalási határnapon megjelenik és védekezését a fentebbi módon előterjeszti, vagyis kimutatja, hogy részben készpénzben a közvetítő ágensnek brevi mami, – részben pedig közvetve a zsidó czég czimére utalványozva a megrendelt avagy megvett árucikkék árát teljesen kifizette, – ez magában véve még nem elegendő bizonyíték azért, mert felperes zsidó czég tagadja határozottan, hogy a feladó vevénnyel igazolt összegeket megkapta volna; – nagyon természetes, hogy alperesnek állván érdekében és tétetvén kötelességévé a felperes zsidó czég ezen határozott tagadásával szemben a postaközegeknél kutatni, váljon felperes zsidó czég tagadása, vagyis hogy a postautalványon elküldött pénzüsszeget fel nem vette és meg nem kapta volna – mennyiben felel meg a valóságnak?!

Hivatalos utánkutatás mellett az látszik, mintha felperes zsidóság az elküldött összeget felvette volna. Igen, de a felperes zsidó czég most is határozottan tagadja azon körülményt, hogy bármily pénzüsszeget a ker. alperes által küldve postautalvány útján felvett volna, tagadja határozottan, hogy a postakönyvben, illetve az utalványon előforduló átvételi elismervényről szóló aláírás tőle származott volna.

Ily esetekben nincs más hátra, mint szakértők általi megvizsgálása azon körülménynek, váljon a tagadott aláírás az átvételi elismervényen zsidó felperes czégtől származott-e vagy nem? Kitűnik a szakértői vizsgálat után, hogy a postakönyvben az átvételi elismervényen látható aláírás csakugyan nem felperes zsidó czégtől, hanem előre kiszámított raf-

fineriával annak valamely oly közegétől származott, kinek aláírása nem jogérvényes, s aki már bizonyára 3-4 év alatt ismeretlen helyre elpárolgott, és akinek aláírását a zsidóczég egyáltalán el nem ismeri, – sőt tagadja, hogy az aláíráshoz hasonló írású ember bármikor a zsidó czégnél alkalmazásban lett volna; – szóval legyen így vagy amúgy, hogy felperes zsidó czég a neki utalványozott pénzösszeget felvette volna – kimutatni nem lehet; ami pedig a dolog igazságos oldalát illeti, több mint valószínű, hogy a felperes zsidó czég nagyon is felvette 3-4 évvel ezelőtt a postailag utalványozott összeget, – csak hogy ő, t. i. a zsidó-czég összejátszva egy illetéktelen harmadik személyivel, ezzel állította ki az elismervényt a postakönyvben és a postautalványon, – ezzel vettette föl a pénzt, – mely összeget megosztzkodtak; – s így a per folyamán azon bizonyíték hiányában, hogy felperes zsidó czég az utalványozott pénzt csakugyan felvette volna: – a per alapját képező okmány alapján a ker. alperesnek pervesztesnek kell lennie; – hasztalan minden fellebbezés, akarva nem akarva, a megrendelt és már kifizetett árucikkért kétszer kénytelen fizetni, – a mikor is aztán bekövetkezik az égbekiáltó átkozódás és szitkozódás, itt ki nem fejezhető mindennemű káromlás, s ha fizetni nem akar alperes, az exekuczio, s a jogtalanul beperelt és igazságtalanul követelt 1-20 frt összeg 50-100 írtjába is kerül.

Tegyük fel most azt az esetet, hogy a ker. alperes bármilyen módon perét megnyerte a jogtalanul követelődző zsidó felperes czég ellen, – illetve felperes zsidó czég alperes irányában támasztott jogtalan és igazságtalan követelésével elmozdított: – nagyon természetes, hogy ily esetben pervesztes felperes zsidó czég alperesnek köteleztetik egyszersmind akár személyes, akár ügyvédi képviselőt folytán felmerült perköltségeit (p. o. Magyarországból Bécsbe utazási, napidíj, étellemezési és bélyegköltséget, melyek 50-80 forintig is felmerülhetnek) – megfizetni.

Úgyde a felperes zsidó czégnél már régen gondoskodva van arról, hogy pervesztesége esetén is, az ily szerencsétlen ker. alperesek bírósággal megállapított követelésüket – perköltségüket be ne vehessék, – ha a nyertes ker. alperesek végrehajtást kísértének meg felperes zsidó-czég ellen, azt hasztalanul kísérlék meg, mert rendszerint nem találnak kielégítési alapot,

Mint a t. olvasó láthatja, ez elég nagy szerencsétlenség már magában véve is; – de legtöbb esetben, vagy mondhatni mindig, még nagyobb szerencsétlenség az, ha a jogtalanul megzaklatott, de pernyertes ker. alperes felmerült perköltségeit pervesztes zsidófelperes czég ellen sikerrel megexequálta, vagyis talált nála kielégítési alapot elegendő ingóságot, activ követelést, értékpapírokat stb. stb. – mondom ez nagyobb szerencsétlenség; – és csak most gyűlt meg a baja a nyertes ker. alperesnek; – mert a végrehajtás foganatosítása után sokszor nem egy-két igényperet sóznak a ker. alperes nyakába, – hanem legtöbbször záporoként jön és terein, mint gomba a földből.

Idézik újra a szegény ker. alperest a többnemű igényper-tárgyalásra Bécsbe, Prágába, – vagy nem tudom én hova? – s a szegény ker. alperesnek ismét az a fejadata, hogy vagy megjelenik vagy nem, – ha meg nem jelenik?! – Ám lássa a következményeket!! – Akkor nem elég, hogy talán már 70-80 frtig felmerült és neki méltatlanul

okozott perköltségeit is elveszti, hanem meg-nemjelenése miatt a harmadik személyek, zsidók által indított igényperekben felmerült költségeket is viselni tartozik; – s ezen igénylő zsidófelperesek úgy meg fogják zaklatni a ker. alperest exekuczióval, hogy azt többet soha el nem feledi még dédunokája sem.

Ha pedig megjelenik a ker. alperes az igényper tárgyalására akár személyesen, akár ügyvédi képvisellel Száli, Háni, Náni, Rőfke és Fáni igényelnek minden lefoglalt ingóságot, a mi a lakoszobákban, kamarákban találhatók. – Hát Móricz meg a Jakab?! – hát ezek mit vétettek?! . . . Ezek! Ezek igénylik a lefoglalt activ követeléseket. Dávid, Ignác, meg a löcslábu bölc Salamon! . . . Ezek igénylik a többi lefoglalt tárgyakat, a pinczében *talált* borokat, pinczefelszerelvényeket – értékpapírokat! . . . A kitűzött határidőben tehát tárgyalnak és pedig külön-külön az igénylő felperesek, tárgyalnak pedig valamenynyien az egy ker. alperes ellen, csakúgy hemzseg a bírói terem! . . . A tárgyalás folyamán az igénylő zsidó felperesek az aljas és hazug valótlanságoknak – valódiakul és igazakul leendő beigazolása végett külön-külön hivatkoznak legalább 10-20 zsidó tanúra, – a kik aztán égre-földre: megesküdnék, hogy a nyertes ker. alperes által a végrehajtás alkalmával lefoglalt tárgyak egytől-egyig az igénylő zsidó felperesekéi; *magától* értetődik, – tapasztalásból tudom, – és a vallomásból is megérthető, hogy ilyenkor, vagyis közvetlen a tanuknak kihallgatása előtt egy-egy zsidófiskális praelegál (előtanít); s hogy a tanú előre tudja, miről van szó, hogy a hozzá intézett bírói kérdésekre mit feleljen. S kikből áll aztán rendesen ezen hamistanú-csoport?! Ma itt, holnap ott jövőmenő házalózsídókból, utcán szedett sepredékből; vagy megfordítva . . . sokszor meg épen (ha nem ipa, sógora vagy rokona) tekintélyt játszó gazdagabb, de mint rövid idő alatt szerzett roppant gazdaságuk mutatja, annál nagyobb gazemberekből: t. i. ipa, sógora vagy valamelyik rokonának legiobb g'schäftelő barátjaiból!...

Ezek után ilyformán a keresztény alperes a legnagyobb igazsága mellett is biztos perveszteségnek nézhet elébe! – vagyis nemcsak az elébbi perben megítélt perköltségeit veszti el, – hanem ezen utóbbi igényperben vagy igényperekben felmerült perköltségek megfizetésére is köteleztetik; vagy ha nem köteleztetik is, – a személyes vagy esetleg az ügyvédi képviselő mellett felmerült költségeket feltétlenül veszti.

Így következik be az, hogy ha a keresztény alperes nyert is az elébbi perben, – mégis vesztesége, ő pedig jóval több vesztesége van a végrehajtás megkísérlésével a végrehajtási költségek miatt, vagy még nagyobb szerencsétlenségére az igényper folyamán. – így aztán a szegény ker. embernek számtalan esetben a zsidóval szemközt még pernyertesége esetén is nem egyszeres, de kétszeres, háromszoros és négy-szeres stb. a vesztesége.

Ezek aztán csak a fogcsikorgó talmudbeli elvek a gyakorlatban az elzsidósodott és zsidóuralom alá hajtott Magyarország ker. lakosai meg-rontására!

Szendrey Gerzson,
köz- és váltóügyvéd.

A zsidó sakterolás állatkinzás.

A legutóbbi időben Schweiz egyik kantonának, Bernnek, nagy részét élénk mozgalomba hozta az a kérdés, váljon a zsidók nem szorítandók-e arra, hogy a rituáléjuk által előírt sakterolás helyett szarvasmarhát lőálcza (Schussmaske) segélyével öljk le? Az állatvédegyeteknek erre célzó lépése, melyek a sakterolást mint egy szörnyű kegyetlen ölési módot tüntették fel, a zsidók részéről a leghevesebb ellenállásra talált; beszéltek zsidóüldözésről, antiszemitizmusról s több efélékről. Physiologusok szakértői véleményeiben a fájdalomosság fölött heves viták folytak; e pontot bővebben nem fejtegetjük, hisz az egész eljárás annyiszor le volt írva, hogy szükségtelen fölötte még szót szaporítani. De egy más valami tűnik fel az embernek önkénytelenül, ha a zsidók kategorikus vonakodásáról, a sakterolásról lemondani, hall: váljon t. i. a zsidók vallásuk miatt az általán kötelező törvényeken kívül állanak-e? (Bern kantonban ugyanis a lőálczával való levágás a szabály.) E tárgy fölött a „Bund” a következő figyelemreméltó közleményt hozza:

A kérdés sarkpontja reánk nézve nem abban fekszik, hogy a zsidó levágási mód állatkinzása némileg nagyobb vagy kisebb-e, hanem abban, hogy a zsidók e tekintetben is kivételes állást igényelnek maguknak az általános kötelező rendszabályokkal szemben, (a szarvasmarha levágása lőálcza segélyével,) a mely kivételes állásukat ők vallásuk szabályaiból vonják le. Minden kultúrállamra nézve ugyanis alapelv, a határai között fennálló vallási felekezeteknek a cultus-alakok szabadságát csak annyira engedni meg, hogy utóbbiak által a civilizációnak az évszázadok folyamán elért legfőbb javai: enyhébb erkölcsök, az illem az egyes szokásokban stb. nem szenvednek károsodást. Ha valamely vallásfelekezet olyan szertartásokat követ, a melyek az erkölcsiséggel, vagy bizonyos egészségügyi szabályokkal vagy pedig az általán érvényes humánus nézeteivel az állampolgárok túlnyomó többségének összeütközésbe jönnek: akkor az állam részéről megbocsáthatlan engedékenység lenne, ilyen szertartásokat megengedni, csupán azért, mert az illető felekezet hívei vallásos lelkiismeretükre hivatkoznak. Ha valamely civilizált országban egy néptörzs létezik, a mely még ősrégi barbár szokásokat gyakorol, úgy ezen szokásokat vagy abbahagynia vagy pedig oly tájakra kell telepednie, a hol az ilyesfélék még járnak, például ezen speciális esetben Tatarországban. A tatárok ugyanis juhaikat úgy vágják le, hogy az élő állatnak testét felhasítják, s még rángatódzó szívét kiszakítják. A zsidók részéről létezési lehetőségüknek teljes félreismerése az, ha ők azt hiszik, hogy századunk humánus szellemének saját megcsontosodott szabályait örökké szembeállíthatják.

Manapság a keresztény polgártársak a válaszfalakat eltávolították, s akik elzárkoznak, azok nem a keresztények, hanem a zsidók. Így például nekik Bernben külön temetőjük van. noha nekik a város valamennyi temetője nyitva állana. Mi biz egy cseppet se bánjuk, ha ekkép elzárkoznak a halálban. Ahol azonban az életről van szó, ott tudja meg a zsidó is, mivel tartozik annak az államnak, a melyben lakik, s mivel tartozik a mai civilizációnak.

„W. Ref.”

